

แนวทางการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวน้ำ ตำบลโคกล่าม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

Guidelines for Khoklamkaona Village Bank Project Management of Ban,
Khoklam Subdistrict, Lamplimat District, Buriram Province

ปนัดดา ใจเที่ยง¹ อัญชญา แซ่ตัน² รัตนพร วรโคตร³

ลัดดาวัลย์ ยืนประโคน⁴ ผกามาศ มุลวันดี⁵ แก้วมณี อุทธิรัมย์⁶

¹⁻⁴สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

⁵⁻⁶อาจารย์ประจำหลักสูตรบัญชีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประเด็นปัญหาการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้าน 2) ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้าน และ 3) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้าน ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวน้ำจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสังเกต ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาในการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้านมี 2 ด้าน ดังนี้ 1.1) ด้านการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้าน พบว่า คณะกรรมการยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีและสมาชิกมาไม่ตรงเวลาทำให้การดำเนินงานของคณะกรรมการล่าช้า และ 1.2) ด้านสมาชิก พบว่าสมาชิกต้องการกู้เงินจำนวนมาก และการเสนอแต่งตั้งกรรมการชุดใหม่ส่วนใหญ่สมาชิกไม่มีใครอยากเป็นกรรมการ 2) รูปแบบการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวน้ำ มีดังนี้ 2.1) การสร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน 2.2) การเลือกสรรคนดีเป็นกรรมการ 2.3) จัดทำระเบียบข้อบังคับ 2.4) การจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านจะทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้าน 2.5) การออมเงินจากสมาชิกเพื่อปล่อยเงินกู้ 2.6) รับชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยแล้วนำส่งธนาคาร และ 2.7) ณ วันสิ้นปีคณะกรรมการจะนำกำไรมาจัดสรร และ 3) แนวทางการบริหารจัดการ มีดังนี้ 3.1) การให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมทางบัญชีมาสอนให้แก่คณะกรรมการ 3.2) ผู้นำชุมชนควรมีการแบ่งหน้าที่การดำเนินงานให้เหมาะสมกับความถนัดของแต่ละบุคคล 3.3) ควรมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการเมื่อครบวาระ 2 ปี 3.4) มีการเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการจากองค์กรอื่น 3.5) การจัดการมีส่วนร่วมในองค์กร และ 3.6) ควรมีการสร้างผลงานให้ประจักษ์

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหารจัดการ แนวทางการบริหารจัดการ และธนาคารหมู่บ้าน

ABSTRACT

This study aimed to: 1) study the problems of village bank project management, 2) study the management of the village bank project, and 3) to study guidelines of village bank project management. The data were collected from 12 committee of Khoklamkaona Village Bank. The research instrument used for data collection was interview, group discussion, and observation. The results revealed that 1) the problems of village bank project management were divided into 2 aspects as follows: 1.1) the management of the village bank, the findings revealed that the committee lacked of understanding on technology and the members are not punctuality in coming, which made the operation of the committee slow, and 1.2) the members, it was found that a number of members wanted to borrow money, but no one wanted to be the bank committee when the new committee appointment was offered. 2) The management of Khoklamkaona Village Bank, the results were as follows: 2.1) the creation of accountability and participatory learning, 2.2) the selection of good persons to be committee, 2.3) the set of rules and regulation, 2.4) the making of regulation, criteria, and village bank management process when setting up the village bank, 2.5) the saving of members for releasing loan, 2.6) receiving principal with interest and sending it to the bank, 2.7) the profit allocation taken by the committee at the end of year; and 3) guidelines for the village bank management, the findings were as followings: 3.1) the invitation of an expert in accountancy to teach the committee, 3.2) the community leaders should assign appropriate job that serves with the skill of each member of committee, 3.3) the change of committee every 2 years, 3.4) the meeting participation with concerned party by studying the guidelines from other organization, 3.5) the management of participatory in organization, and 3.6) the creation for obvious job.

Keywords: Management, Guidelines for management, Village bank

1. บทนำ

ปัจจุบันหลายชุมชนเริ่มหันมาพึ่งพาตนเอง โดยลงมือช่วยเหลือกันเองด้วยการจัดตั้งองค์การการเงินชุมชนขึ้นในพื้นที่ของตน ซึ่งองค์การการเงินชุมชนดังกล่าว มีบทบาทสำคัญในการเป็นสถาบันที่ให้บริการทางการเงินและจัดสรรสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้มีฐานะยากจนและมีหลักประกันทางสังคมไม่เพียงพอ โดยไม่ได้เน้นแต่เพียงการนำเงินมาปล่อยกู้เพื่อหากำไรจากดอกเบี้ย ซึ่งทำให้ชาวบ้านที่ยากจนอยู่แล้วกลับมีหนี้สินเพิ่มขึ้น แต่ยังมีมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชน ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน และเป็นแนวทางที่จะช่วยสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้ อีกทั้งยังมีการคืนกำไรให้กับชุมชนในรูปแบบของสวัสดิการและช่วยแก้ปัญหาในชุมชน ดังนั้นองค์การการเงินชุมชน จึงถือเป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยลดช่องว่างด้านเงินทุนและสวัสดิการสังคม รวมทั้งแก้ปัญหาต่างๆ ในชุมชน เช่น ความยากจน หนี้สิน การไม่มีที่ดินทำกิน การขาดโอกาสทางการศึกษา การประกอบอาชีพ สุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยองค์กรเหล่านี้สามารถดูแลและจัดสวัสดิการให้สอดคล้องกับต้นทุนพื้นฐานชีวิตที่แตกต่างกัน อีกทั้งยังใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ เช่น การฝึกให้มีทักษะ การรู้จักข้มใจและอดทนการเรียนรู้ และแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งวิธีการที่องค์การการเงินชุมชนนำมาใช้กับสมาชิกนั้น “ไม่ใช่การแสวงหากำไร” แต่เป็นการสร้างเงื่อนไขให้สมาชิกปฏิบัติตามกติกาของสังคมเพื่อแลกกับการได้เข้ามาเป็นสมาชิกเงินกู้ สิ่งนี้เกิดขึ้นได้โดย “ความเป็นชุมชน” ซึ่งถือได้ว่าชาวบ้านในองค์การการเงินชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาอีกรูปแบบหนึ่งหรือหากมีการนำเงินนั้นไปแสวงหากำไร ท้ายที่สุดกำไรนั้นก็จะต้องกลับไปสู่สมาชิกในรูปแบบเงินปันผลและสวัสดิการ (อ่ำไพ สนวนขำ, 2556 : 1-2)

การบริหารจัดการองค์การต่างๆ มีความจำเป็นอย่างมาก ซึ่งผู้บริหารและบุคลากรภายในองค์การจะต้องให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงภายนอกหรือภายในองค์การ กล่าวคือองค์การต่างๆ จะต้องมีความรู้และแนวทางในการบริหารจัดการที่ชัดเจนและเหมาะสม มีการทำงานโดยยึดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารองค์การด้านต่างๆ เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันต้องให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นด้วย เพราะจะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้องค์การสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้งที่ และสามารถพลิกวิกฤตที่เกิดขึ้นมาเป็นโอกาสให้กับองค์การ รู้จักนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในองค์การ รู้จักคิดค้นสิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ก็เพราะว่าสภาวะแวดล้อมที่เกิดขึ้นยังทำให้มีการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน มีการแข่งขันทั้งในและต่างประเทศภายในตลาดโลกที่เพิ่มสูงขึ้น และการให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรขององค์การให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุด (รุ่งนภา ตาอินทร์, 2551 : 1-2; อ่างถึงใน ทศนีย์ โสภิต, 2554 : 1)

ธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามแก้วหน้า ตำบลโคกล่าม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการสะสมเงินกองทุนในหมู่บ้านเพื่อการพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การประกันความมั่นคงและความก้าวหน้าของธนาคารหมู่บ้านก็คือ การบริหารงาน โดยองค์ประกอบการบริหารคือ คณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการจะต้องเป็นที่ศรัทธาจากสมาชิก ต้องเป็นผู้มีคุณธรรม เสียสละ มีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ และมีความสามารถ มีการทำงานอย่างโปร่งใส โดยเฉพาะระบบบัญชีจะต้องสะอาดบริสุทธิ์สามารถรับการตรวจสอบได้ตลอดเวลา การสร้างศรัทธาให้แก่สมาชิกนั้น ธนาคาร

หมู่บ้านให้หลักคุณธรรมค้ำประกันการโกง โดยยึดถือปรัชญา (บ-ว-ร) คือความสามัคคีของชาวบ้าน พระอาจารย์ในวัด และบรรดาครูในโรงเรียน มาประกอบเป็นคณะกรรมการหรือที่ปรึกษาต้องเน้น กายสามัคคี ใจสามัคคี วาจาสามัคคี ในเบื้องต้นรับผิดชอบการดำเนินงานกันเป็นทีม ปฏิบัติงานตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง หรือมติที่ประชุมโดยเคร่งครัด ความเป็นธรรม ไม่เล่นพรรคเล่นพวก ให้ถือว่าสมาชิกทุกคนเป็นเสมือนญาติ ให้สิทธิประโยชน์ในความเป็นสมาชิกอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า ตำบลโคกล่าม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลลัพธ์ที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการของกลุ่ม เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน พร้อมทั้งช่วยพัฒนาด้านการวางแผนการบริหารจัดการให้มีคุณภาพ เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกในชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ และสามารถเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้ชุมชนอื่นได้นำไปพัฒนาชุมชนของตนเองต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเด็นปัญหาการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า ตำบลโคกล่าม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า ตำบลโคกล่าม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า ตำบลโคกล่าม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้คณะผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นปัญหาการบริหารจัดการโครงการ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการ แนวทางการบริหารจัดการโครงการ และกระบวนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยและชุมชน เพื่อสร้างข้อสรุปการกำหนดค้นหาความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโดยเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นการวิจัย ซึ่งนอกจากจะใช้วิธีการศึกษาเอกสารแล้วยัง ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้หรือมีข้อมูลในเรื่องที่คณะผู้วิจัยกำลังศึกษาที่ดีที่สุดหรือมีความเกี่ยวข้องมากที่สุดโดยกำหนดตัวผู้ตอบบางคนแบบเจาะจงเอาไว้ล่วงหน้า การจัดสนทนากลุ่ม การสำรวจของชุมชน และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คณะกรรมการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า ตำบลโคกล่าม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 12 คน โดยกลุ่มเป้าหมายได้มาจากจำนวนคณะกรรมการที่มาจาก การเลือกตั้งของสมาชิกกลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จึงสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกลุ่มในชุมชนบ้านโคกล่าม เพื่อให้เกิดความถูกต้องและแม่นยำ ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการกลุ่ม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลที่หลากหลายโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกรายบุคคล การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการสังเกต เป็นต้น

4. ผลการวิจัย

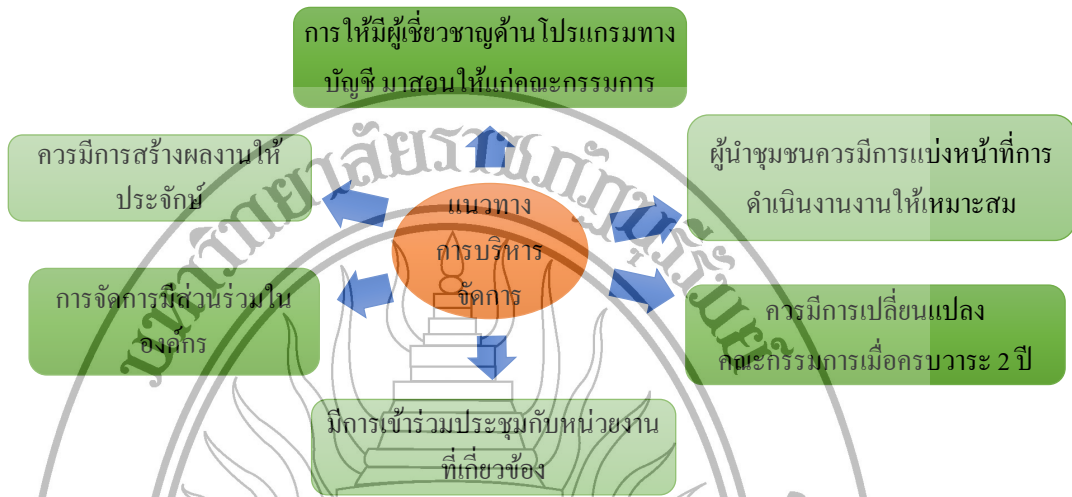
การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า ตำบลโคกล่าม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาประเด็นปัญหาการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า พบว่า การบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้านคณะกรรมการมีการดำเนินงานเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ ซึ่งการดำเนินงานสำเร็จไปตามเป้าหมายที่คณะกรรมการได้ตั้งไว้ ระหว่างการดำเนินงานอาจมีปัญหาในการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้าน 2 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้าน มีดังนี้ 1.1) คณะกรรมการยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยี และ 1.2) สมาชิกไม่ตรงเวลาทำให้การดำเนินงานของคณะกรรมการล่าช้า และ 2) ด้านสมาชิก มีดังนี้ 2.1) สมาชิกต้องการกู้เงินจำนวนมาก และ 2.2) การเสนอแต่งตั้งกรรมการชุดใหม่ส่วนใหญ่สมาชิกไม่มีใครอยากเป็นกรรมการ

2. ผลการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า พบว่ารูปแบบการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า มีดังนี้ 1) การสร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนี้ 1.1) มีความซื่อสัตย์ 1.2) มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม 1.3) มีความรับผิดชอบร่วมกัน 1.4) มีการร่วมรับสิทธิประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันและเสมอภาคกัน และ 1.5) มีการร่วมกันทำงานอย่างโปร่งใส เป็นต้น 2) การเลือกสรรคนดีเป็นกรรมการ 3) การจัดทำระเบียบข้อบังคับ 4) การจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านจะทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้าน 5) การออมเงินจากสมาชิกเพื่อปล่อยเงินกู้ 6) รับชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยแล้วนำส่งธนาคาร และ 7) ณ วันสิ้นปีคณะกรรมการจะนำกำไรมาจัดสรร

3. ผลการศึกษานโยบายการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้าพบว่าแนวทางในการบริหารจัดการ มีดังนี้ 1) การให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมทางบัญชีมาสอนให้แก่คณะกรรมการ เพื่อให้เกิดความรู้และทักษะในการนำมาปรับใช้ในการดำเนินงาน 2) ผู้นำชุมชนควรมีการแบ่งหน้าที่การดำเนินงานให้เหมาะสมกับความถนัดของแต่ละบุคคล เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) ควรมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการเมื่อครบวาระ 2 ปี เพื่อให้มีคณะกรรมการชุดใหม่เข้ามาดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการที่มีคุณภาพมากขึ้น 4) มีการเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการจากองค์กรอื่น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในองค์กรของตน 5) การจัดการมีส่วนร่วมในองค์กร เพื่อให้เกิดการศึกษาปัญหาและแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกับสมาชิก และ 6)

ควรมีการสร้างผลงานให้ประจักษ์ เพื่อสามารถเป็นต้นแบบให้กับองค์กรอื่นที่ต้องการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการในองค์กรอื่นๆ

รูปภาพที่ 1 แนวทางการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า ตำบลโคกล่าม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

5. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า ตำบลโคกล่าม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาประเด็นปัญหาการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า พบว่า ระหว่างการดำเนินงานอาจมีปัญหาการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้าน 2 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้าน มีดังนี้ 1.1) คณะกรรมการยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยี และ 1.2) สมาชิกมาไม่ตรงเวลาทำให้การดำเนินงานของคณะกรรมการล่าช้า และ 2) ด้านสมาชิก มีดังนี้ 2.1) สมาชิกต้องการกู้เงินจำนวนมาก และ 2.2) การเสนอแต่งตั้งกรรมการชุดใหม่ส่วนใหญ่สมาชิกไม่มีใครอยากเป็นกรรมการ เนื่องจาก คณะกรรมการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้ายังไม่มีการทักเฝ้าระวังความชำนาญในการใช้โปรแกรมทางบัญชีมากนัก เป็นเหตุที่ยังต้องทำบัญชีด้วยมือ ซึ่งอาจทำให้การดำเนินงานล่าช้าและเกิดข้อผิดพลาดได้ บางครั้งการดำเนินงานของคณะกรรมการล่าช้า ก็เป็นผลมาจากสมาชิกมาไม่ค่อยตรงเวลา ถ้าหากสมาชิกมาช่วงเช้าก็จะเป็นผลดีต่อระบบการทำงานของคณะกรรมการ สมาชิกบางรายต้องการกู้เงินจำนวนมาก เพื่อนำไปประกอบอาชีพ เสริมรายได้ให้กับตนเอง แต่บางครั้งจำนวนเงินที่สมาชิกต้องการกู้มีจำนวนมากเกินไป เพราะบางเดือนเงินอาจจะเข้าจำนวนไม่มากพอที่จะให้สมาชิกกู้ยืมได้ และในการเลือกตั้งคณะกรรมการของทุกครั้งที่ผ่านมา ไม่ค่อยมีคนรุ่นใหม่อยากเข้ามาเป็นคณะกรรมการธนาคารหมู่บ้าน จึงมีแต่คณะกรรมการชุดเดิมๆ ทำให้ไม่เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ และการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา เตี้ยวย่อง (2553 : บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาอุปสรรคสมาชิกของ

ธนาคารพัฒนาหมู่บ้าน อ่านและเขียนหนังสือได้ไม่คล่อง การทำเอกสารหรือหนังสือสัญญาเงินกู้ มีการผิดพลาดล่าช้าในการทำงาน ไม่สามารถเข้าใจในกฎระเบียบ และสมาชิกมาชำระเงินกู้ไม่ตรงตามกำหนดสัญญา ทำให้สมาชิกรายอื่นไม่สามารถกู้เงินได้ คณะกรรมการไม่มีทักษะความชำนาญ การทำระบบเอกสารบัญชี ขาดความรู้เรื่องการบริหารจัดการ ไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ และสื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สามารถใช้ในการบันทึกข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของนริศ ศรีเนตร และคณะ (2552 : บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาด้านการบริหารจัดการ คณะกรรมการดำเนินการของกองทุนขาดความรู้ ความชำนาญในการดำเนินงาน ควรได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมการเรียนรู้ หรือศึกษาดูงานภายนอกเพิ่มเติม ด้านการบริหารบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกองทุน คณะกรรมการขาดมาตรฐานการสร้างแรงจูงใจในการดำเนินงาน ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมสมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงวิทยา ชินวงศ์ (2554 : บทคัดย่อ) พบว่า ไม่มีศักยภาพในด้านบุคลากรที่มีความรู้และความชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งวิเคราะห์ได้จากกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ด้านบัญชีโดยตรง

2. ผลการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า พบว่ารูปแบบการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า มีดังนี้ 1) การสร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน 2) การเลือกสรรคนดีเป็นกรรมการ 3) การจัดทำระเบียบข้อบังคับ 4) การจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านจะทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้าน 5) การออมเงินจากสมาชิกเพื่อปล่อยเงินกู้ 6) รับชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยแล้วนำส่งธนาคาร และ 7) จัดสรรกำไรสุทธิ เนื่องจาก คณะกรรมการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้ามีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และประชุมสมาชิกอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อพัฒนาความรู้ของคณะกรรมการหมู่บ้านและสมาชิกธนาคารหมู่บ้าน และมีการอบรมให้คำแนะนำในการพัฒนาการเรียนรู้ของคณะกรรมการธนาคารหมู่บ้านรุ่นใหม่ ให้มีความเข้าใจวิธีการ เพื่อให้การบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้านเป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของไชยสิทธิ์ โจทย์ธรรม (2552 : บทคัดย่อ) พบว่า สมาชิกเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการจัดองค์การ (Organizing) โครงสร้างของกองทุนหมู่บ้านประกอบด้วยประธานกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้นำชุมชน ผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์และได้รับความเชื่อถือจากประสพการณ์ และได้รับความเชื่อถือจากประชาชนในหมู่บ้าน การกำหนดตำแหน่งในกองทุนหมู่บ้านมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกที่มีความสามารถที่เหมาะสมกับตำแหน่งเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุน การบังคับมอบหมายสั่งการ (Commanding) ส่วนใหญ่จะสั่งการและควบคุมโดยประธานกองทุนหมู่บ้าน การดำเนินงานโดยยึดกฎและข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน มีการมอบหมายหน้าที่ตามความรู้ความสามารถของผู้ที่ปฏิบัติงาน มีการจูงใจการทำงาน ด้านการประสานงาน (Coordination) กองทุนหมู่บ้านตำบลเหมืองง่าได้มีการสื่อสารและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระหว่างคณะกรรมการกับสมาชิกและหน่วยงานภายนอก แต่ไม่ทั่วถึง และด้านการควบคุม (Controlling) กองทุนหมู่บ้านตำบลเหมืองง่าได้จัดให้มีการประชุมชี้แจงรวมถึงการรายงานผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน มีการผลักดันให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มมากขึ้นในส่วนงานต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพล พิริยคุณธร (2550 : บทคัดย่อ) พบว่า การพัฒนาโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตั้งอยู่บนพื้นฐานของการบริหารจัดการที่ดี จึงเป็นแนวทางการ

พัฒนาที่จะเกิดประโยชน์แก่ชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการที่ดีของกองทุนหมู่บ้าน ควรดำเนินงานอยู่บนหลักการพื้นฐานสำคัญ 6 ประการอันได้แก่ หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใสและหลักความตรวจสอบได้ หลักการมีส่วนร่วม หลักความชอบธรรม หลักการกระจายอำนาจและหลักการแบ่งบทบาทหน้าที่ และหลักการมีดุลแห่งอำนาจภายในองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกานดา ผิวอ่อนดี (2558 : บทคัดย่อ) พบว่า มีการเสนอแนะในด้านความรับผิดชอบมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความโปร่งใส ด้านคุณธรรม ด้านความคุ้มค่า ด้านนิติธรรม และด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วเห็นว่ามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดให้มีกรรมการประกอบอาชีพเสริมให้แก่สมาชิกอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้าพบว่า แนวทางในการบริหารจัดการ มีดังนี้ 1) การให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมทางบัญชีมาสอนให้แก่คณะกรรมการ เพื่อให้เกิดความรู้และทักษะในการนำมาปรับใช้ในการดำเนินงาน 2) ผู้นำชุมชนควรมีการแบ่งหน้าที่การดำเนินงานให้เหมาะสมกับความถนัดของแต่ละบุคคล เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) ควรมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการเมื่อครบวาระ 2 ปี เพื่อให้มีคณะกรรมการชุดใหม่เข้ามาดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการที่มีคุณภาพมากขึ้น 4) มีการเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการจากองค์กรอื่น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในองค์กรของตน 5) การจัดการมีส่วนร่วมในองค์กร เพื่อให้เกิดการศึกษาปัญหาและแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกับสมาชิก และ 6) ควรมีการสร้างผลงานให้ประจักษ์ เพื่อสามารถเป็นต้นแบบให้กับองค์กรอื่นที่ต้องการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการในองค์กรนั้นๆ เนื่องจาก ในปัจจุบันยุคสมัยได้เปลี่ยนแปลงไป องค์ความรู้การบริหารจัดการก็มีมากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีแนวทางการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่แตกต่างจากชุมชนอื่น นอกจากนี้การไปศึกษาแนวทางต้นแบบจากองค์กรอื่นที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาปรับใช้ให้เข้ากับธนาคารหมู่บ้าน ก็เป็นการเพิ่มคุณภาพการบริหารจัดการไปในระดับหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของอิสรภาพ คำฟู (2555 : บทคัดย่อ) พบว่า ควรมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการเมื่อครบวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี ให้กรรมการกองทุนเสนอสมาชิกชื่อคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในกลุ่มกองทุน และควรเปลี่ยนแปลงกำหนดการส่งคืนเงินกู้ยืมจากเดือนพฤศจิกายน เป็นเดือนธันวาคม สอดคล้องกับงานวิจัยของสมบูรณ์ วารินสุข (2550 : บทคัดย่อ) พบว่า คณะกรรมการกองทุนควรร่วมแรงร่วมใจในการบริหารกองทุนให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลและมีความโปร่งใส ควรสร้างเครือข่ายกองทุนระดับตำบล เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์บริหารจัดการกองทุนระหว่างกันและกัน ทั้งเรื่องการทำบัญชี การวิเคราะห์โครงการเงินกู้ของสมาชิกการบริหารจัดการกองทุนจึงจะมีโอกาสเข้มแข็งและยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาพร บ้านคลองสี่ (2552 : บทคัดย่อ) พบว่า ด้านการส่งเสริมสนับสนุนความรู้ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าเป็นตัวแบบจากภูมิภาคอื่นๆ อย่างน้อยปีละครั้ง 2) ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องควรมีความรู้ใหม่มาแนะนำ และ 3) ควรส่งเสริมศักยภาพสมาชิกกองทุนหมู่บ้านให้มีอาชีพเสริม โดยกองทุนหมู่บ้านสนับสนุนเงินลงทุน และด้านโครงสร้าง ด้านการบริหารจัดการกองทุน และผลการดำเนินงาน 1) คณะกรรมการควรมีความโปร่งใสในการบริหาร

จัดการ 2) ควรจัดกิจกรรมหาเงินมาเพิ่มทุนเดิม และ 3) คณะกรรมการควรจริงจังยุติธรรม ชยัน
ชื่อสัตย์ อดทน มีระเบียบวินัยต่อหน้าที่มากขึ้น

6. สรุปผล

จากแนวทางการบริหารจัดการโครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า ตำบลโคกล่าม
อำเภอลำปายมาต จังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้ได้ข้อค้นพบที่ว่า โครงการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า
มีการดำเนินงานเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ ซึ่งการดำเนินงานสำเร็จไปตามเป้าหมายที่
คณะกรรมการได้ตั้งไว้ ระหว่างการดำเนินงานอาจมีปัญหาในการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้าน 2
ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้าน และ 2) ด้านสมาชิก ซึ่งมีรูปแบบการบริหาร
จัดการธนาคารหมู่บ้านโคกล่ามก้าวหน้า ดังนี้ 1) การสร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน 2)
การเลือกสรรคนดีเป็นกรรมการ 3) การจัดทำระเบียบข้อบังคับ 4) การจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านจะทำ
ระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้าน 5) การออมเงินจากสมาชิก
เพื่อปล่อยเงินกู้ 6) รับชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยแล้วนำส่งธนาคาร และ 7) ณ วันสิ้นปีคณะกรรมการ
จะนำกำไรมาจัดสรร โดยมีแนวทางในการบริหารจัดการ ดังนี้ 1) การให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรม
ทางบัญชีมาสอนให้แก่คณะกรรมการ 2) ผู้นำชุมชนควรมีการแบ่งหน้าที่การดำเนินงานให้เหมาะสม
กับความถนัดของแต่ละบุคคล 3) ควรมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการเมื่อครบวาระ 2 ปี 4) มีการ
เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5) การจัดการมีส่วนร่วมในองค์กร และ 6) ควรมีการสร้าง
ผลงานให้ประจักษ์ นอกจากนี้ชุมชนสามารถนำแนวทางที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาเพื่อสร้างคุณภาพชีวิต
ที่ดีให้กับคนในชุมชนต่อไป

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้
 - 1.1 คณะกรรมการกลุ่มสามารถนำแนวทางที่ได้ไปใช้ในการวางแผนดำเนินงานในด้
การบริหารจัดการให้ดีขึ้น เพื่อที่จะนำไปพัฒนาการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้านให้กับชุมชนต่อไป
 - 1.2 คณะกรรมการกลุ่มสามารถนำแนวทางที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและ
พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์แก่ชุมชนในอนาคต
2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต
 - 2.1 ควรศึกษาแนวทางการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้านของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำมา
ปรับปรุงแก้ไขในการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้านต่อไป
 - 2.2 ควรศึกษาการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้านของชุมชนอื่นๆ เพื่อสามารถนำข้อมูลไป
ใช้ประโยชน์ในการหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้านต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เจษฎา เตี้ยว่อง. (2554). **แนวทางการบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้าน ตำบลคลองพน อำเภอ
คลองท่อม จังหวัดกระบี่**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ropic. (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไชยสิทธิ์ โจทย์ธรรม. (2552). **การบริหารของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาล ตำบล
เหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ropic. (การบริหาร
และพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท). ลำปาง : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ทัศนีย์ ไสภิณ. (2554). **แนวทางการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลตำบลในเมือง จังหวัดชุมพร**.
วิทยานิพนธ์ ropic. (การบริหารและการพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท). เพชรบุรี :
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ธีรพล พิริยคุณธร. (2550). **การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
กรณีศึกษาชุมชนบ้านจัดสรร อำเภอสามเงา จังหวัดตาก**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นริศ ศรีเนตร และคณะ. (2552). **แนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านชุมชนทหารในค่าย
สมเด็จพระเอกาทศรถ**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ropic. (นโยบายและสาธารณะ). พิษณุโลก
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประภาพร บ้านคลองสี่. (2552). **การบริหารกองทุนหมู่บ้านระดับดี (AAA) : กรณีศึกษาอำเภอโพธิ์
ทองจังหวัดอ่างทอง**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ สส.ม. (การบริหารและนโยบาย
สวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมบูรณ์ วารินสุข. (2550). **การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
กรณีศึกษาตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์
ropic. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุกานดา ผิวอ่อนดี. (2558). **แนวทางการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุน
ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลท่าหมื่นราม อำเภอวังทอง จังหวัด
พิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการประยุกต์). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม.
- แสงวิทยา ชินวงศ์. (2554). **การบริหารกองทุนหมู่บ้าน ตำบลโชนง อำเภอน้ำยืน จังหวัด
อุบลราชธานี**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ropic. (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อิสรภาพ คำฟู. (2555). **ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลบ้านพี่ อำเภอ
บ้านหลวง จังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์ ropic. (การบริหารและการพัฒนาประชาคมเมือง
และชนบท). อุตรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- อำไพ สอนขำ. (2556). **การจัดการวิสาหกิจชุมชนธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริบ้านหน่วย
ประคอง ตำบลดงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี**. วิทยานิพนธ์ กษ.ม. (ส่งเสริม
และพัฒนากิจการเกษตร). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุโขทัยธรรมาธิราช.